

SESSION 2018

ÉPREUVE A OPTION

ENS Ulm – ENS de Lyon

**ANALYSE ET COMMENTAIRE EN LANGUE VIVANTE ÉTRANGÈRE
D'UN OU PLUSIEURS TEXTES OU DOCUMENTS
RELATIFS À LA CIVILISATION D'UNE AIRE LINGUISTIQUE**

ALLEMAND – ANGLAIS – ARABE
ESPAGNOL – HÉBREU – ITALIEN – RUSSE

Durée : 6 heures

L'usage de la calculatrice n'est pas autorisé

Les candidats doivent **obligatoirement** traiter le sujet correspondant à la langue qu'ils ont choisie au moment de l'inscription.

Tournez la page S.V.P.

Durée: 6 heures

Analysez et commentez, en hébreu, les deux documents suivants :

DOCUMENT 1

Un nouvel ordre familial ?

לפי מנחם גרסון מתוך המשפחה בישראל

בראשית דרכו של הקיבוץ היתה התנגדות לחיי-משפחה. החוויה החדשה של חיים משותפים הלהיבה את האנשים, והמשפחה נראתה כאיום על החיים השיתופיים. בימים ההם לא נהגו איש ואשתו להופיע יחד לחדר-האוכל ולאסיפות של הקיבוץ. טכס החתונה נחשב לבורגני ומיותר. הנשים שאפו לשוויון זכויות וחובות מלא, והשתדלו לכבוש לעצמן גם את העבודות " הגבריות ". ביטויים רגשיים של קירבה לבעל ודאגה לילד ו" הפרטי ", נחשבו כשרידים¹ מן העבר הזעיר²-בורגני.

כשהקיבוץ התבסס מבחינה בטחונית וכלכלית חלו שינויים רבים בתפיסה של תפקיד המשפחה בחיי הקיבוץ. כיום שלטת ההכרה, כי המשפחה היא תא³ יסודי חשוב במבנה הקיבוץ, ויש לה תפקידים חיוביים גם בתוך המסגרת הקולקטיבית. זאת ועוד, ריכוז כמה דורות של המשפחה במקום אחד מקובל בימינו בקיבוץ יותר מאשר בעיר. בני המשפחה מבליים עתה יותר בדירתם מאשר בחדר-האוכל ואף סועדים בה ארוחות קלות. במספר גדל והולך של קיבוצים, עוברים הילדים ללינה משפחתית.

יש לזכור, שהמשפחה בקיבוץ איננה יחידה כלכלית. מצבה החומרי איננו נקבע ע"י⁴ מאמצים אישיים של בני הזוג, כי אם ע"י מצבו הכלכלי של הקיבוץ כולו. כיוון שחברי הקיבוץ משוחררים מהתלות⁵ הכלכלית בין בני המשפחה, היסוד החזק והמרכזי בחיי המשפחה הוא הקשר הרגשי. ההורים אינם אלא ילדים מבוגרים לילדיהם, וחדלו לשמש סמכות מוחלטת לגבי הילדים. במצב חברתי זה מתפתח חינוך מתירני⁶, והיחס בין ההורים לילדיהם חופשי, ומבוסס על רגש של שוויון. עם זאת יש להודות, כי הורים רבים מפנקים את ילדיהם פינוק מופרז.

אין פלא, שבתנאים אלה מתרקמת בקיבוץ חברה, שהילד עומד במרכזה.

7:10 בבוקר - חדר אוכל עין השופט

(בתפריט: גבינה לבנה, גבינה צהובה, דג מלוח, דג מעושן, ביצה קשה, עגבניות, מלפפונים, כמה סוגי לחמים, דגנים, חלב, תה, קפה. מיץ תפוחים מהברז שעליו כתוב "מיץ תפוזים").

יגאל וילפנד קבע איתנו מוקדם, כי היה חייב למהר ל"יד ושם", עניינים שיש לו עם חברת "עין השופט הפקות", שבה הוא תורם את חלקו בנאמנות. רוח קרירה של בוקר קידמה את פניו כשהגיע רכוב על אופניו הישנים. אמנם נולד בארצות הברית בגלל שליחות הוריו שם, אבל מגיל שנה הוא כאן, מגשים את האידאל.

"הקיבוץ הוא היצירה החשובה של המאה ה-20", קבע בהחלטיות בזמן שלחצנו ידיים. "אחרי שאתה לוקח את התרומה למדינה, מה שיישאר זה הניסיון להקים חברה משותפת וזה לא מקרה. מתוך רשימת 20 הקיבוצים החזקים היום, 15 הם שיתופיים. איפה שהצלחתו למצוא גם אפשרות להתחדש, אז מצוין. אבל בעין השופט הגענו למצב שבו במקום לבחור בשיתוק והריסת המרקם החברתי, בחרנו למצוא את דרך הביניים. הפשרה, אבל מהלך כזה בהחלט יכול לסכן את המבנה כמו שזה קרה בהרבה קיבוצים".

עין השופט הוא קיבוץ ותיק שעלה על הקרקע ביולי 1937. היום הוא מונה כ-800 תושבים, עוסק עדיין בחקלאות המסורתית, אבל בשנותיו היפות היו אלה שלושת מפעליו שתרמו למרב ההכנסות. "מיברג" לייצור ברגים ולחלקי מתכת, "אלתם" המייצר מוצרים לשוק התאורה, ו"מאג" שעובד עם שוק הרכב. במיוחד האמריקאי. התקן מיוחד שפיתח למכל הגלגל הרזרבי ברכבי שטח עשה את שלו. חברת ג'נרל מוטורס הלכה איתם יד ביד, כל הדרך אל הבנק.

בעין

השופט מספרים שמשנת 2000 עד 2008 זה היה תור הזהב של הקיבוץ. מבוסס, נהנה מהכנסות גדולות ושגשוג ואז, כשתעשיית הרכב האמריקאית ספגה מכה אנושה, גם הקיבוץ חטף סנוקרת שהפילה אותו בפתאומיות לקרקע. וכמו בכל משפחה שנקלעת למצוקה, החלו להתעורר הוויכוחים הישנים. מי עובד יותר, מי צריך להרוויח בהתאם והאם השוויוניות, שעליה גדלו, עבר זמנה.

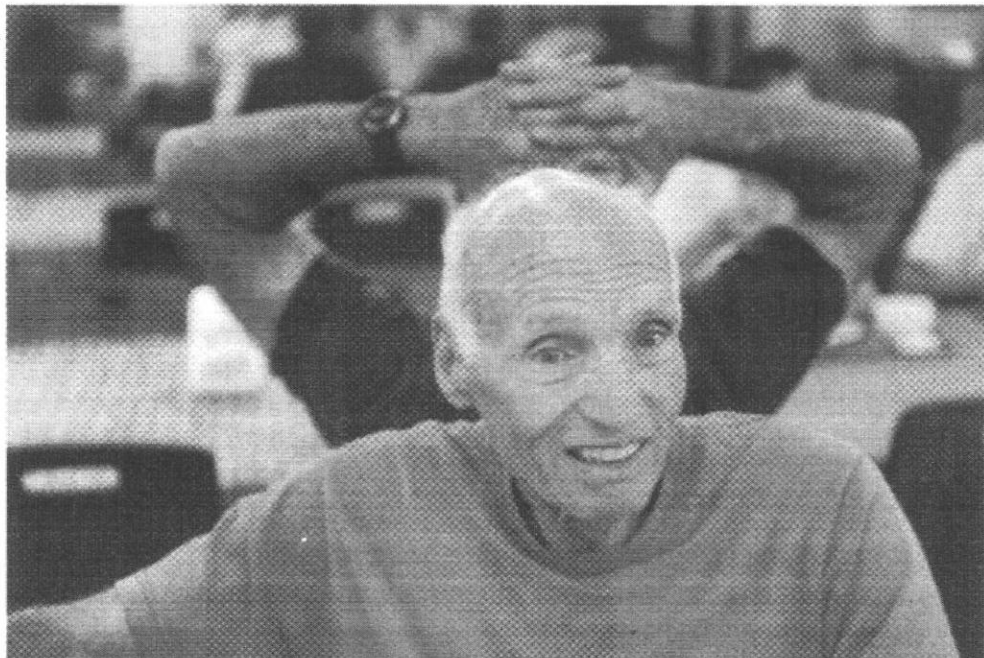
אלישע שפירא, מיוזענו מתחילת הכתבה, הוביל בקיבוץ את המחנה השיתופי ואילו אורי קוצר את חוד החנית הדיפרנציאלי. קוצר דווקא הסכים לקבל את פנינו במפעל "מיברג", שם הוא משמש כמנהל הטכני. במשך שנים נחשב לאויב חדר האוכל מאחר שבגיל 70 הוא עדיין חושב באופן המוגד לעקרונות ההם של רוב בני דורו.

"הגעתי למסקנה שבכלל לא קשורה לתפקידי", הדגיש כשפתחנו בשיחה. "תמיד אמרתי שכשהמהלך יקרה, אהיה על כיסא גלגלים וממילא לא איהנה ממנו. המסקנה הייתה שהשיטה לא יכולה להמשיך, אפילו כשעושים לה כעת הנשמה מלאכותית. הסברתי שצריך שינוי עוד כשהיינו במצב טוב. אז אנחנו לא במצב נורא. כולם חיים ואוכלים, אבל עין השופט סיים את פרק הקיבוץ שיתופי. יהיה קיבוץ אחר. או שנצליח להעביר את המודל הדו ראשי. אם לא, אז בלית ברירה נלך למודל שעברו אליו 200 קיבוצים ויעברו אליו כל היתר, המודל הדיפרנציאלי".

למה צריך לשנות?

"התנועה הקיבוצית נוסדה מסיבות של חוסר כל. היה צורך להתאחד כדי ליצור משהו, כי לבד היה קשה. אבל המדינה וסדרי העדיפויות השתנו. גם בקיבוץ רואים דברים אחרת. אם פעם החבר היה מגויס והאני שלו היה החלק הלא חשוב, היום אנשים חושבים יותר על עצמם, משפחתם, ומחפשים את הסינתזה שכנראה לא יכולה להישאר בקיבוץ השיתופי, במתכונתו. אני בעד להמשיך את השיתופיות בייצור, בתרבות, בחינוך. שוויוניות זו הבעיה. אתה גורר את הטובים למטה ולא מצליח לגרור את הפחות טובים למעלה. אפשר לחיות כאן טוב בלי לתרום העובדות פשוטות, בקיבוץ שעבר שינוי, דבר ראשון אנשים רצו לעבוד בשתי משרות. מה שעשיתי לא טוב. אני רוצה לעשות משהו אחר, שבו אקבל יותר".

78 אחוז מחברי הקיבוץ הצביעו שצריך להיות שינוי. השאלה איזה. כרגע יש קבוצה בת 12 אנשים, ביניהם קוצר, המזכירה תלמה דיין ואלישע שפירא, שמנסה ליצור מסלול דו ראשי. מי שירצה להמשיך בחייו השיתופיים יוכל לקבל את תקציבו ומי שירצה לחיות לפי השכר הדיפרנציאלי יוכל לבחור בדרך חיים זו. משכורתו תיכנס לקיבוץ, יופרשו ממנה מסים לקיום הקהילה והיתרה תגיע אליו.

איתן רם בעין השופט. "יהיה לי קשה, אבל ממילא אני מאלה שאוכלים מעט" צילום: ראובן קסטור

מעריב, אייל לוי - 2012-09-22